

АНОТАЦІЇ

Олексій Бакалець

ІВЧИНСЬКИЙ СКАРБ 1976 р. СРІБНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОНЕТ КІНЦЯ XIV — ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ XVI ст. ІЗ ФОНДІВ ВІННИЦЬКОГО ОБЛАСНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

Виявлення та детальний аналіз монетних скарбів того чи іншого періоду має неоціненне значення для вивчення грошового обігу в певному регіоні. Автор статті, досліджуючи обіг грошей на теренах Поділля в другій половині XIV–XVI ст., аналізує один із найбільших комплексів срібних європейських монет кінця XIV — першої третини XVI ст. із с. Івча Літинського району Вінницької області.

Ключові слова: празький гріш, галицький грошик, гріш, півгріш, солід, денарій, обіг грошей, Польща, Велике князівство Литовське, Пруссія, Священна Римська імперія.

Тарас Барабаш

ДО ПИТАННЯ ПРО ВПЛИВ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕВОЛЮЦІЮ ЛАТИНСЬКОГО ПИСЬМА В ЄВРОПІ ТА УКРАЇНІ В XVI–XVII ст.

У статті досліджуються особливості впливу різноманітних політичних подій, явищ, процесів на розвиток латинського письма в XVI–XVII ст. у Європі та на українських землях (у той час володінь Корони Польської, згодом Речі Посполитої). Продемонстровано, яких саме змін зазнали типи та види письма на зазначених територіях під дією політичних обставин, наприклад, італійсько-французьких війн, Реформації та Контрреформації, Люблінської унії й т. д.

Ключові слова: гуманістичне письмо, політичні процеси, Люблінська унія, українські території, Реформація, Контрреформація.

Ярослав Борщук

ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ: ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ

У статті подається короткий аналіз та здійснюється спроба узагальнення документів з історії українсько-польських відносин на Волині в 1942–1944 рр., що зберігаються в державних архівах України. Також розглянуто напрацювання вітчизняних істориків стосовно класифікації цілого комплексу джерел з історії ОУН і УПА.

Ключові слова: Волинська трагедія, архівні джерела, державні архіви України, класифікація джерел.

Марина Будзар

**ПАНСЬКІ МАЄТКИ ПРИЛУЦЬКОГО КРАЮ
В ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІЙ СИТУАЦІЇ 1920-х рр.:
ДОЛЯ САДИБИ ГАЛАГАНІВ У СЕЛІ СОКИРИНЦІ**

У статті розглядається доля існування родового маєтку Галаганів в історичній ситуації 1920-х рр. Автор аналізує процес руйнування єдиного господарчого, архітектурного, культурного комплексу садиби. Цей процес презентовано в порівнянні з тими змінами, що відбувалися в інших приватновласницьких садибах Прилуцького краю в цей самий період.

Ключові слова: панський маєток, садиба Галаганів у селі Сокиринці, комплекс садиби, історико-культурна ситуація 1920-х рр.

Лариса Буряк

**РЕКОНСТРУКЦІЇ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ
У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО-НАЦІОНАЛЬНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ МНЕМОНІЧНОГО ПРОСТОРУ**

Досліджуються особливості українських наративних практик творення жіночих образів як органічної складової простору колективної пам'яті в контексті культурно-національних трансформацій. Обґрунтовується варіативність образних інтерпретацій, зумовлених закономірностями історичного поступу, пріоритетністю суспільних ідеалів. Здійснюється аналіз гендерних відмінностей у репрезентації жіночих образів, які виступали символами української ідентичності в мнемонічній парадигмі перших десятиліть ХХ ст.

Ключові слова: українська історіографія, мнемонічний простір, жіночі образи, культурно-національне відродження.

Ірина Войцехівська

Наталія Коломієць

**КАВАЛЕРСТВЕННІ ПАНІ ОРДЕНА КНЯГИНИ ОЛЬГИ:
МОДЕЛЮВАННЯ ОБРАЗУ УСПІШНОЇ УКРАЇНКИ**

На основі джерелознавчої методики здійснена спроба відтворити колективний портрет жінок, нагороджених трьома ступенями ордена княгині Ольги. Охарактеризовано діяльність нагороджених, їхній внесок у розвиток України.

Ключові слова: кавалерственна пані, нагороди, орден княгині Ольги, громадська діяльність.

Неля Герасименко

СТАН ВИВЧЕННЯ МЕТРОЛОГІЇ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

У статті проаналізовані праці дослідників метрології Київської Русі. Визначено основні напрями й методику їхніх досліджень, номенклатуру давньоруських мір і співвідношення деяких з них із метричними мірами. Зазначені недосліджені питання, які надалі мають стати предметом спеціального вивчення вчених.

Ключові слова: історична метрологія, давньоруські міри, Київська Русь.

Анатолій Дзагалов

**ОБЛОГА ГУНІБА ТА ПОЛОНЕННЯ ШАМІЛЯ У
СПОГАДАХ Д.І. СВЯТОПОЛК-МИРСЬКОГО**

У статті аналізуються матеріали з фонду князя Д.І. Святополк-Мирського, що зберігається в Центральному державному історичному архіві України в м. Києві. Вони дозволяють простежити історичні процеси, доповнити й висвітлити події, що відбувалися на Північному Кавказі 1859 р.

Ключові слова: князь Д.І. Святополк-Мирський, князь О.І. Барятинський, Шаміль, Чечня, Дагестан, повстання.

Іван Дзира

**УКРАЇНСЬКЕ ЛІТОПИСАННЯ XV–XVIII ст.
У ВІТЧИЗНЯНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ 1830–1860-х рр.**

У статті розглядаються публікації 1830–1860-х рр., присвячені українським літописам XV–XVIII ст. Автор аналізує творчий доробок українських науковців і їхні досягнення на ниві вітчизняного літописознавства.

Ключові слова: літопис, літописознавство, історіографія.

Зінаїда Зразюк

**СІМ СКАРБІВ ІЗ КОЛЕКЦІЇ МІНЦ-КАБІНЕТУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ СВ. ВОЛОДИМИРА**

У статті розглядаються сім «забутих» скарбів першої половини XVII ст. із колекції Київського університету св. Володимира. Скарби є важливим джерелом для вивчення економічного та політичного життя держави, внутрішньої та міжнародної торгівлі.

Ключові слова: місцева та міжнародна торгівля, грошовий обіг, скарби монет.

Андрій Зубко

ГРОШОВО-ВАГОВІ СИСТЕМИ В КИЇВСЬКІЙ РУСІ

У статті дана характеристика вагових систем Київської Русі, встановлено норми ваги основних одиниць і визначено їхнє співвідношення між собою. Простежено також вплив на розвиток їхнього формування вагових систем інших держав.

Ключові слова: фунт, пуд, берковець, гривня, золотник, літра, драхма.

Ярослав Калакура

**ІНТЕГРАТИВНА ФУНКЦІЯ
СПЕЦІАЛЬНИХ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

На основі аналізу ролі й місця спеціальних історичних дисциплін у структурі гуманітарного знання з'ясовується їхня інтегративна ознака та функція як у рамках системи історичної науки, так і на межовому рівні шляхом широкого залучення джерел суміжних наук і використання міждисциплінарних методів для їх дослідження та інтерпретації.

Ключові слова: спеціальні історичні дисципліни, інтеграційна функція, джерела, методи.

Віктор Карпов

ПРОБЛЕМАТИКА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ УНІФОРМІСТИКИ В НОВІТНІЙ ПЕРІОД

У статті розглядається питання становлення української уніформістики на сучасному історичному етапі. Подається аналіз історіографічних джерел, характеризується формування українського однострою. Стверджується, що процес творення національної військової символіки залежав від обставин суспільно-політичного розвитку держави та рівня наукового забезпечення розробок.

Ключові слова: уніформістика, армія, однострої.

Наталія Кашеварова

ДОКУМЕНТИ ОПЕРАТИВНОГО ШТАБУ РОЗЕНБЕРГА ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ ПОВСЯКДЕННЯ ПЕРІОДУ ОКУПАЦІЇ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У статті характеризуються документи Оперативного штабу Розенберга (донесення, звіти, фотодокументи, листування тощо), що містять відомості не лише про діяльність різних культурних, наукових та освітніх установ на окупованих територіях Радянського Союзу, а й також щодо картини повсякденного життя в окупації, наприклад, стану міст, побуту населення, його морально-психологічного стану, впливу війни на життя та моральні цінності окремих осіб тощо. Проаналізовано значення документів Оперативного штабу як джерел, створених, зокрема, його співробітниками як цивільними особами, а не військовими, що значною мірою відбилося на змісті та характері документів. Висвітлюється також вплив особистісних факторів автора — загальної культури, освіти й професійної належності, ідеологічної складової його світогляду — на документ.

Ключові слова: документ, історичне джерело, Оперативний штаб райхслайтера Розенберга, Друга світова війна, окупація, повсякденне життя в окупації.

Андрій Криськов

ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ЗЕМЛЕВОЛОДІННЯ Й ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В ГУБЕРНІЯХ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХVІІІ — ПОЧАТКУ ХХ ст.

У статті розкрито інформаційний потенціал неопублікованих джерел Центрального державного історичного архіву України в м. Києві, державних архівів Вінницької, Житомирської, Київської, Тернопільської, Черкаської та Хмельницької областей, а також опублікованих джерел для дослідження землеволодіння та землекористування в губерніях Правобережної України кінця ХVІІІ — початку ХХ ст.

Ключові слова: архів, джерело, фонд, землеволодіння, землекористування, Правобережна Україна.

Ірина Кузьміна

**ОСОБОВИЙ ФОНД ФЕДОРА ШТЕЙНГЕЛЯ В ДЕРЖАВНОМУ
АРХІВІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО**

У статті аналізуються матеріали особового фонду барона Федора Штейнгеля, що зберігається в Державному архіві Рівненської області. Основну увагу приділено документам, які дають змогу висвітлити систему управління маєтком Штейнгелів у с. Городок. Досліджуються документи, пов'язані з діяльністю заснованої бароном лікарні св. Бориса та жіночої гімназії в Рівному.

Ключові слова: особовий фонд, Рудольф Штейнгель, Федір Штейнгель, управління маєтком, село Городок, лікарня св. Бориса, Федір Ріхтер.

Надія Миронець

**ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО ТА МИКОЛА ГЛУЩЕНКО:
ДО ІСТОРІЇ ВЗАЄМИН (ЗА ЩОДЕННИКАМИ ТА ЛИСТАМИ)**

У статті автор, спираючись на мемуарну та епістолярну спадщину, відтворює перебіг досить тривалих та складних стосунків між відомим українським митцем і політичним діячем В.К. Винниченком та радянським художником і розвідником М.П. Глущенком.

Ключові слова: Володимир Винниченко, Микола Глущенко, Маруся (Марусина) Бронштейн, Розалія Винниченко, художник.

Анатолій Мирончук

**ЗАКОНОДАВЧА КОМІСІЯ 1767–1768 рр. У ЛИСТАХ
Г. ЗАККЕ ДО А.В. ФЛОРОВСЬКОГО (ІЗ ЗІБРАННЯ АРХІВУ РАН)**

У статті введено до наукового обігу неопубліковані листи Г. Закке до А.В. Флоровського з Архіву Російської академії наук, що містять нові відомості з історії Законодавчої комісії 1767–1768 рр.

Ключові слова: Законодавча комісія 1767–1768 рр., Г. Закке, А.В. Флоровський, Архів РАН, науковий доробок, епістолярна спадщина.

Микола Ніколаєв

**ДО СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ІСТОРІЇ
ОЛЬВІЇ 380–340 рр. до н. е.**

На базі каталогу епонімів Ольвії IosPE. I². 201 (похибка синхронізації +2 / -4 рр.) виконано просопографічний та історичний аналіз магічного списку SEG 50:702,IV, який включає в себе імена вищої еліти Ольвії середини IV ст. до н. е. Це переважно сини борців із тиранічним кланом (380 р. до н. е.). Список SEG 50:702,IV, імовірно, прокляття, послане частиною тиранічного клану (Аристократида), яка повернулася з вигнання близько 350–344 рр. до н. е., своїм політичним суперникам (Діонісії, Леократида-Євресибіади-Леопрепиди, Пантакли-Клеомбрати, Нікерати(?), Протогени-Гіросони-Гіродори, Аристократида-Сократида, Батаки). Пам'ятка, очевидно, відображає латентний характер політичної боротьби в Ольвії в середині IV ст. до н. е.

Запропонована гіпотеза про значний інформаційний потенціал магічних списків Ольвії, що, вірогідно, співпадає з лапідарними написами.

Ключові слова: Ольвія, просопографія, соціально-политична історія, написи.

Світлана Орлик

РОЗМІННІ МАРКИ ТА КАЗНАЧЕЙСЬКІ ЗНАКИ В ГРОШОВОМУ ОБІГУ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У статті розглянуто причини виникнення проблем у сфері грошового обігу на території України в період Першої світової війни, які були спричинені різким переходом грошової системи Російської імперії із золотого монеталізму до паперово-кредитної системи, що призвело до «розмінної кризи». Проаналізовано рівень ефективності та результативності деяких антикризових заходів, які вживалися імперським урядом. Наведено описи, обсяги випуску та способи виготовлення гібридних грошових засобів — казначейських знаків і розмінних марок, висвітлено проблему фальсифікації останніх. Досліджено соціально-економічні наслідки грошових новацій для населення Наддніпрянської України.

Ключові слова: Україна, Перша світова війна, гроші, розмінні марки, розмінні казначейські знаки, марки-гроші, державне казначейство, грошовий обіг, Російська імперія, Держбанк.

Марина Палієнко

СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ІСТОРИКІВ-АРХІВІСТІВ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ТРАДИЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД

У статті проаналізовано роль спеціальних історичних дисциплін у професійній підготовці архівістів у Національній школі хартій у Парижі, Ватиканській школі палеографії, дипломатики та архівістики, Архівній школі Марбурга, Інституті досліджень австрійської історії у Відні та інших європейських архівних центрах. Охарактеризовано особливості викладання джерелознавства, палеографії, дипломатики, сфрагістики та інших спеціальних історичних дисциплін в українській університетській традиції, зокрема в Київському та Львівському університетах.

Ключові слова: спеціальні історичні дисципліни, палеографія, дипломатика, архівна освіта, архівознавство, європейські традиції.

Олена Пастушенко

ІСТОРИЧНІ КНИЖКОВІ КОЛЕКЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІЗ КНИГОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ (1999–2012)

У статті розглядаються напрями та зміст книгознавчих дисертацій, присвячених дослідженню історії книжкових колекцій у бібліотеках України. Увага приділена методам дослідження та питанням наукової реконструкції колекцій як явищ книжкової культури та історико-культурного джерела.

Ключові слова: українське книгознавство, книжкові колекції України, дисертаційні дослідження в галузі книгознавства, бібліотечні колекції України.

Юрій Перга

СТАНОВЛЕННЯ АНТОНА ВАСИНЧУКА ЯК ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА УКРАЇНЦІВ ХОЛМЩИНИ

У статті розглядається становлення Антона Васинчука як лідера українського населення Холмщини періоду Другої Речі Посполитої. Автор висвітлює перші роки життя та навчання в Київському політехнічному інституті, де й почалась політична кар'єра А. Васинчука. Показано його діяльність у період Українських визвольних змагань та в апараті уряду УНР, а також на території Холмщини в перші роки після входження територій до складу Польщі.

Ключові слова: Антон Васинчук, Холмщина, біографія, Польща, УНР.

Володимир Попик

ДЖЕРЕЛА З БІОГРАФІСТИКИ, РОДИННОЇ ІСТОРІЇ ТА ГЕНЕАЛОГІЇ В ГЛОБАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ МЕРЕЖАХ

У статті досліджено різноманітні види джерел з біографістики, родинної історії та генеалогії, представлені у світовому та вітчизняному електронному інформаційному просторі. Особливу увагу приділено інформаційним базам, побудованим на динамічних платформах, зокрема «відкритим архівам», системам пошуку генеалогічної інформації. Проаналізовано їхню інформаційну цінність, достовірність, доцільність та особливості використання.

Ключові слова: історичні джерела, біографічна інформація, електронні ресурси з біографістики, родинної історії та генеалогії, бази даних, «відкриті архіви», мережа Інтернет.

Олена Походяща

ПОРТРЕТ АНАСТАСІЇ СТЕПАНІВНИ ПОЛУБОТОК: ДО ІКОНОГРАФІЇ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ

Статтю присвячено іконографії представниці українського козацького роду — Анастасії Степанівни Полуботок, уродженої Леонтович. Автор розглядає портрет та його історію в контексті реконструкції біографії особи, яку зображено.

Ключові слова: портрет, іконографія, просопографія, жіночий образ, козацька старшина, музей.

Вікторія Прозорова

АРХІВОЛОГІЯ ЯК НОВИЙ ПОГЛЯД НА ПРОГАЛИНИ У ФОНДАХ

Стаття містить результати дослідження автором проблеми виникнення лакун у архівних фондах та пропозиції щодо забезпечення повноти документування процесів під час надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: архівологія, лакуни в документуванні, прогалини у фондах, документальна пам'ять.

Юрій Савчук

**ВЕКСИЛОЛОГІЧНИЙ ЕСКІЗ: ПРАПОРНИЧА ТРАДИЦІЯ ПОЛТАВСЬКОГО
ТА МИРГОРОДСЬКОГО ПОЛКІВ
У СЕРЕДИНІ XVIII ст.**

У статті досліджуються формування та розвиток прапорничої традиції Полтавського та Миргородського реєстрових полків Гетьманату середини XVIII ст. Висвітлюється зв'язок ротації прапорів зазначених полків із реформою козацького прапоротворення, започаткованою гетьманом Кирилом Розумовським. Дане дослідження є завершальною публікацією циклу наукових розвідок щодо генези та реформування прапорничої традиції Збройних сил Гетьманату другої половини XVIII ст.

Ключові слова: Гетьманат, реформа, прапор.

Ірина Синельник

**КОЛЕКЦІЯ ФОТОГРАФІЙ ЧЕРНІГІВСЬКОГО
ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ В.В. ТАРНОВСЬКОГО
ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ КРАЮ**

У статті автор розглядає колекцію фотографій Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського, сформовану впродовж XX ст. Визнає важливість та особливості використання фото як історичних джерел під час дослідження соціально-політичних, економічних та культурних подій.

Ключові слова: фотографія, фотодокумент, колекція, джерело, Чернігівський історичний музей імені В.В. Тарновського.

Валерій Томазов

**ПРЕДСТАВНИКИ ОДЕСЬКОГО КУПЕЦТВА ХІОСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ
НА РОСІЙСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ: СТРАТЕГІЯ МАНЕВРУВАННЯ
(НА ПРИКЛАДІ КЛАНУ МАВРОГОРДАТО-РОДОКАНАКІ-СЕВАСТОПУЛО)**

У статті на значній джерельній базі простежується динаміка соціальних орієнтирів представників одеського купецтва хіоського походження. У другій половині XIX ст. через значні зміни в ринковій кон'юнктурі середземноморська торгівля пшеницею перестала давати надприбутки, переважна кількість компаній була ліквідована. Тому хіоські купці, які протягом понад півстоліття контролювали експортно-імпорتنі операції в Одесі та інших портах Чорноморсько-Азовського регіону, вимушені були або виїхати за кордон, або інтегруватися до оточуючого суспільства, намагаючись посісти якомога більш привілейоване становище. Представники родів Маврогордато, Родоканакі, Севастопуло обіймали державні посади, отримували ордени та чини, клопоталися про дворянство та спадкове почесне громадянство.

Ключові слова: Хіос, Одеса, Маврогордато, Родоканакі, Севастопуло, купецтво, дворянство, торговельні дома.

Наталія Томазова

АКТРИСА МІРА ЛІВШИЦЬ: СТОРІНКИ БІОГРАФІЇ

У статті на базі архівних джерел реконструюється трагічна доля актриси Міри Лівшиць, яка в 1920–1930-х рр. виступала в трупах єврейських (зокрема Харківському та Київському державних) і Першого державного польського театрів та була засуджена репресивними органами СРСР як учасниця Польської військової організації.

Ключові слова: Міра Лівшиць, Перший державний польський театр, єврейський театр, Польська військова організація.

Альона Торопцева

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ МЕМУАРАХ ЧАСІВ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Головною темою дослідження є питання державної визначеності України під час Першої світової війни в мемуарних творах іноземних авторів. Розглянуті різні точки зору щодо українського питання (політична, економічна, культурна сфери життя українського суспільства тощо). Проаналізовані погляди іноземних авторів із приводу значення та ролі України на європейській арені в період Першої світової війни.

Ключові слова: іноземна мемуаристика, Перша світова війна, українське питання, українська держава.

Олександр Удод

Михайло Юрій

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗУМІННЯ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

У статті йде мова про формаційний та цивілізаційний підходи до розуміння історії. Дається філософський аналіз феномену культури.

Ключові слова: формація, цивілізація, концепція, прогрес, культура.

Анастасія Халмурадова

А.Г. ХАЛМУРАДОВ:

ДЖЕРЕЛА ДЛЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ БІОГРАФІЇ НАУКОВЦЯ

Аналізується джерельна база для реконструкції біографії відомого українського та узбецького біохіміка й організатора науки А.Г. Халмурадова. Визначається інформативний потенціал джерел, які можна поділити на дві групи – офіційні та приватні.

Ключові слова: А.Г. Халмурадов, вітаміни, біохімія, джерело, Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України.

*Манучегр Моштаг Хорасані
Денис Тоїчкін*

ТАБЕР І ТАБЕРЗІН: ПЕРСЬКІ БОЙОВІ СОКИРИ В МУЗЕЯХ УКРАЇНИ ТА ІРАНУ

Автори пропонують розглянути традиційні перські бойові сокири, що зберігаються в музейних і приватних зібраннях України та Ірану. У період Козаччини на українських теренах широко побутували сокири перського походження. Чимало зразків, які нині перебувають в українських музейних закладах, досі залишаються не атрибутованими. Одним із перших кроків на шляху дослідження цієї зброї є детальний аналіз її типів та історії розвитку.

Ключові слова: табер, таберзін, бойова сокира, перська сокира, козацька зброя.

Ірина Хромова

ДО ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО КАРБУВАННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIV ст.

У статті аналізуються випуски київських денаріїв Володимира Ольгердовича, подана інформація про нові знахідки.

Ключові слова: нумізматика, монета, денарій, Володимир Ольгердович, Київ, XIV ст., нові знахідки.

АННОТАЦИИ

Алексей Бакалец

ИВЧИНСКИЙ КЛАД 1976 г. СЕРЕБРЯНЫХ ЕВРОПЕЙСКИХ МОНЕТ КОНЦА XIV — ПЕРВОЙ ТРЕТИ XVI вв. ИЗ ФОНДОВ ВИННИЦКОГО ОБЛАСТНОГО КРАЕВЕДЧЕСКОГО МУЗЕЯ

Выявление и детальный анализ монетных кладов того или иного периода имеет неограниченное значение для изучения денежного обращения в определенном регионе. Автор статьи, исследуя обращение денег на территории Подолья во второй половине XIV–XVI вв., анализирует один из наибольших комплексов серебряных европейских монет конца XIV — первой трети XVI вв. из с. Ивча Литинского района Винницкой области.

Ключевые слова: пражский грош, галицкий грошик, грош, полугрош, солид, денарий, обращение денег, Польша, Великое княжество Литовское, Пруссия, Священная Римская империя.

Тарас Барабаш

К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ НА ЭВОЛЮЦИЮ ЛАТИНСКОГО ПИСЬМА В ЕВРОПЕ И УКРАИНЕ В XVI–XVII вв.

В статье исследуются особенности влияния различных политических событий, явлений, процессов на развитие латинского письма в XVI–XVII вв. в Европе и на украинских землях (в то время владений Короны Польской, а затем Речи Посполитой). Продемонстрировано, какие именно изменения произошли в разных типах и видах письма на указанных территориях под воздействием политических обстоятельств, например, итальянско-французских войн, Реформации и Контрреформации, Люблинской унии и т. д.

Ключевые слова: гуманистическое письмо, политические процессы, Люблинская уния, украинские территории, Реформация, Контрреформация.

Ярослав Борщук

ИСТОЧНИКОВАЯ БАЗА ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ИСТОРИИ ВОЛЫНСКОЙ ТРАГЕДИИ: НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ

В статье дается краткий анализ и осуществляется попытка систематизации документов по истории украинско-польских отношений на Волыни в 1942–1944 гг., хранящихся в государственных архивах Украины. Также рассмотрены наработки отечественных историков относительно классификации комплекса источников по истории ОУН и УПА.

Ключевые слова: Волынская трагедия, архивные источники, государственные архивы Украины, классификация источников.

Марина Будзар

**ДВОРЯНСКИЕ УСАДЬБЫ ПРИЛУКСКОГО КРАЯ
В ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЙ СИТУАЦИИ 1920-х гг.:
СУДЬБА УСАДЬБЫ ГАЛАГАНОВ В СЕЛЕ СОКИРЕНЦЫ**

В статье рассматривается судьба родового имения Галаганов в исторической ситуации 1920-х гг. Автор анализирует процесс разрушения единого хозяйственного, архитектурного, культурного комплекса усадьбы, этот процесс представлен в сравнении с теми изменениями, которые происходили в других частновладельческих усадьбах Прилукского края в этот же период.

Ключевые слова: дворянское имение, усадьба Галаганов в селе Сокиренцы, комплекс усадьбы, историко-культурная ситуация 1920-х гг.

Лариса Буряк

**РЕКОНСТРУКЦИИ ЖЕНСКИХ ОБРАЗОВ В КОНТЕКСТЕ
КУЛЬТУРНО-НАЦИОНАЛЬНЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ
МНЕМОНИЧЕСКОГО ПРОСТРАНСТВА**

Исследуются особенности украинских нарративных практик конструирования женских образов как органичной составляющей коллективной памяти в контексте культурно-национальных трансформаций. Обосновывается вариативность образных интерпретаций, обусловленная закономерностями исторического развития, а также приоритетностью общественных идеалов. Осуществляется сравнительный анализ гендерных различий в репрезентациях женских образов, которые выступали символами украинской идентичности в мнемонической парадигме первых десятилетий XX ст.

Ключевые слова: украинская историография, мнемоническое пространство, женские образы, культурно-национальное возрождение.

Ирина Войцеховская

Наталья Коломиец

**КАВАЛЕРСТВЕННЫЕ ДАМЫ ОРДЕНА КНЯГИНИ ОЛЬГИ:
МОДЕЛИРОВАНИЕ ОБРАЗА УСПЕШНОЙ УКРАИНКИ**

На основе источниковедческой методики осуществлена попытка воссоздать коллективный портрет женщин, награжденных всеми тремя степенями ордена княгини Ольги. Охарактеризована деятельность награжденных, их вклад в развитие Украины.

Ключевые слова: кавалерственная дама, награды, орден княгини Ольги, общественная деятельность.

Неля Герасименко

СОСТОЯНИЕ ИЗУЧЕНИЯ МЕТРОЛОГИИ КИЕВСКОЙ РУСИ

В статье проанализированы работы исследователей метрологии Киевской Руси. Определены основные направления и методика их исследований, номенклатура древнерусских мер и соотношения некоторых из них с метри-

ческими мерами. Определены неисследованные вопросы, которые в последующем могут стать предметом специального изучения ученых.

Ключевые слова: историческая метрология, древнерусские меры, Киевская Русь.

Анатолий Дзагалов

**ОСАДА ГУНИБА И ПЛЕНЕНИЕ ШАМИЛЯ В ВОСПОМИНАНИЯХ
Д.И. СВЯТОПОЛК-МИРСКОГО**

В статье анализируются материалы из фонда Д.И. Святополк-Мирского, хранящегося в Центральном государственном историческом архиве Украины в г. Киеве. Они позволяют проследить исторические процессы, дополнить и осветить события, происходившие на Северном Кавказе в 1859 г.

Ключевые слова: князь Д.И. Святополк-Мирский, князь А.И. Барятинский, Шамиль, Чечня, Дагестан, восстание.

Иван Дзыра

**УКРАИНСКОЕ ЛЕТОПИСАНИЕ XV–XVIII вв.
В ОТЕЧЕСТВЕННОЙ НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ 1830–1860-х гг.**

В статье рассматриваются публикации 1830–1860-х гг., посвящённые украинским летописям XV–XVIII вв. Автор анализирует творческую работу украинских учёных и их достижения в области отечественного летописоведения.

Ключевые слова: летопись, летописоведение, историография.

Зинаида Зразюк

**СЕМЬ КЛАДОВ ИЗ КОЛЛЕКЦИИ МИНЦ-КАБИНЕТА
КИЕВСКОГО УНИВЕРСИТЕТА СВ. ВЛАДИМИРА**

В статье рассматриваются семь «забытых» кладов первой половины XVII в. из коллекции Киевского университета св. Владимира. Клады являются важным источником для изучения экономической и политической жизни государства, внутренней и международной торговли.

Ключевые слова: местная и международная торговля, денежное обращение, клады монет.

Андрей Зубко

ДЕНЕЖНО-ВЕСОВЫЕ СИСТЕМЫ В КИЕВСКОЙ РУСИ

В статье дана характеристика весовых систем Киевской Руси, установлены нормы веса основных единиц и определено их соотношение между собою. Прослежено также влияние на их формирование весовых систем других государств.

Ключевые слова: фунт, пуд, берковец, гривна, золотник, литра, драхма.

Ярослав Калакура

ИНТЕГРАЦИОННАЯ ФУНКЦИЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ИСТОРИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН

На основе анализа роли и места специальных исторических дисциплин в структуре гуманитарного знания выясняется их интеграционная функция как в рамках системы исторической науки, так и на пограничном уровне широкого привлечения источников смежных наук и использования междисциплинарных методов для их исследования и интерпретации.

Ключевые слова: специальные исторические дисциплины, интеграционная функция, источники, методы.

Виктор Карпов

ПРОБЛЕМАТИКА СТАНОВЛЕНИЯ УКРАИНСКОЙ УНИФОРМИСТИКИ В НОВЕЙШИЙ ПЕРИОД

В статье рассматривается вопрос становления украинской униформистики на современном этапе. Характеризуется формирование украинской военной одежды, анализируется историография проблемы. Утверждается, что процесс создания национальной военной символики зависел от различных обстоятельств общественно-политического развития государства и уровня научного обеспечения разработок.

Ключевые слова: униформистика, армия, военная форма одежды.

Наталья Кашеварова

ДОКУМЕНТЫ ОПЕРАТИВНОГО ШТАБА РОЗЕНБЕРГА КАК ИСТОЧНИК ПО ИСТОРИИ ПОВСЕДНЕВНОСТИ ПЕРИОДА ОККУПАЦИИ ВО ВРЕМЯ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

В статье характеризуются документы Оперативного штаба Розенберга (донесения, отчеты, фотодокументы, переписка и др.), содержащие сведения не только о деятельности разных культурных, научных и образовательных учреждений оккупированных территорий Советского Союза, а также и о картине повседневной жизни в оккупации, например, состоянии городов, быте населения, его морально-психологическом состоянии, влиянии войны на жизнь и моральные ценности отдельных людей и др. Проанализировано значение документов Оперативного штаба как источников, созданных, в основном, его сотрудниками как гражданскими лицами, а не военными, что в значительной мере отразилось на содержании и характере документов. Освещается также влияние личностных факторов автора — особенностей общей культуры, образования и профессиональной принадлежности, идеологической составляющей его мировоззрения — на создаваемый документ.

Ключевые слова: документ, исторический источник, Оперативный штаб рейхслайтера Розенберга, Вторая мировая война, оккупация, повседневная жизнь в оккупации.

Андрей Крыськов

**ИСТОЧНИКИ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ЗЕМЛЕВЛАДЕНИЯ И
ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ В ГУБЕРНИЯХ ПРАВОБЕРЕЖНОЙ УКРАИНЫ
КОНЦА XVIII — НАЧАЛА XX вв.**

В статье раскрыто информационный потенциал неопубликованных источников из Центрального государственного исторического архива Украины в г. Киеве, государственных архивов Винницкой, Житомирской, Киевской, Тернопольской, Черкасской и Хмельницкой областей, а также опубликованных источников для исследования землевладения и землепользования в губерниях Правобережной Украины конца XVIII — начала XX вв.

Ключевые слова: архив, источник, фонд, землевладение, землепользование, Правобережная Украина.

Ирина Кузьмина

**ЛИЧНЫЙ ФОНД ФЕДОРА ШТЕЙНГЕЛЯ В
ГОСУДАРСТВЕННОМ АРХИВЕ РОВЕНСКОЙ ОБЛАСТИ
КАК ИСТОРИЧЕСКИЙ ИСТОЧНИК**

В статье анализируются материалы личного фонда барона Федора Штейнгеля, хранящегося в Государственном архиве Ровенской области. Основное внимание уделено документам, дающим возможность осветить систему управления помещьем Штейнгелей в с. Городок. Исследуются документы, связанные с деятельностью основанной бароном больницы св. Бориса и женской гимназии в Ровно.

Ключевые слова: личный фонд, Рудольф Штейнгель, Федор Штейнгель, Штейнгели, управление помещьем, село Городок, больница св. Бориса, Федор Рихтер.

Надежда Миронец

**ВЛАДИМИР ВИННИЧЕНКО И НИКОЛАЙ ГЛУЩЕНКО: К ИСТОРИИ
ВЗАИМООТНОШЕНИЙ (ПО ДНЕВНИКАМ И ПИСЬМАМ)**

В статье автор, опираясь на мемуарное и эпистолярное наследие, воссоздает течение достаточно длительных и сложных отношений между известным украинским писателем, художником и политическим деятелем В.К. Винниченко и советским художником и разведчиком Н.П. Глущенко.

Ключевые слова: Владимир Винниченко, Николай Глущенко, Маруся (Марусина) Бронштейн, Розалия Винниченко, художник.

Анатолий Мирончук

**ЗАКОНОДАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ 1767–1768 гг. В ПИСЬМАХ
Г. ЗАККЕ К А.В. ФЛОРОВСКОМУ (ИЗ СОБРАНИЯ АРХИВА РАН)**

В статье вводятся в научный оборот неопубликованные письма Г. Закке к А.В. Флоровскому из Архива Российской академии наук, содержащие новые сведения по истории Законодательной комиссии 1767–1768 гг.

Ключевые слова: Законодательная комиссия 1767–1768 гг., Г. Закке, А.В. Флоровский, Архив РАН, научный потенциал, эпистолярное наследие.

Николай Николаев

К СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ ИСТОРИИ

ОЛЬВИИ 380–340 гг. до н. э.

На базе каталога эпонимов Ольвии IosPE. I². 201 (погрешность синхронизации +2 / –4 гг.) осуществлен просопографический и исторический анализ магического списка SEG 50:702,IV, включающего имена высшей элиты Ольвии середины IV в. до н. э. Это преимущественно сыновья борцов с тираническим кланом (380 г. до н. э.). Список SEG 50:702,IV, возможно, проклятие, посланное частью тиранического клана (Аристократиды), вернувшейся из изгнания около 350–344 гг. до н. э., своим политическим соперникам (Дионисии, Леократиды-Евресибиады-Леопрепиды, Пантакли-Клеомброты, Никераты(?), Протогены-Гиросоны-Гиродоры, Аристокритиды-Сократиды, Батаки). Памятник, очевидно, отображает латентный характер политической борьбы в Ольвии в середине IV в. до н. э. Предложена гипотеза о значительном информационном потенциале магических списков Ольвии, вероятно, совпадающем с лапидарными надписями.

Ключевые слова: Ольвия, просопография, социально-политическая история, надписи.

Светлана Орлик

РАЗМЕННЫЕ МАРКИ И КАЗНАЧЕЙСКИЕ ЗНАКИ В ДЕНЕЖНОМ ОБРАЩЕНИИ В УКРАИНЕ В ПЕРИОД ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

В статье рассмотрены причины возникновения проблем в сфере денежного обращения на территории Украины в период Первой мировой войны, которые были вызваны резким переходом денежной системы Российской империи из золотого монометаллизма к бумажно-кредитной системе, что способствовало «разменному кризису». Проанализирован уровень эффективности и результативности некоторых антикризисных мер, которые принимались имперским правительством. Приведены описания, объемы выпуска и способы изготовления гибридных денежных средств – казначейских знаков и разменных марок, освещена проблема фальсификации последних. Исследованы социально-экономические последствия денежных новаций для населения Приднепровской Украины.

Ключевые слова: Украина, Первая мировая война, деньги, разменные марки, разменные казначейские знаки, марки-деньги, государственное казначейство, денежное обращение, Российская империя, Госбанк.

Марина Палиенко

**СПЕЦИАЛЬНЫЕ ИСТОРИЧЕСКИЕ ДИСЦИПЛИНЫ
В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ ИСТОРИКОВ-АРХИВИСТОВ: ЕВРОПЕЙСКИЕ
ТРАДИЦИИ И НАЦИОНАЛЬНЫЙ ОПЫТ**

В статье проанализирована роль специальных исторических дисциплин в профессиональной подготовке архивистов в Национальной школе хартии в Париже, Ватиканской школе палеографии, дипломатики и архивистики, Архивной школе Марбурга, Институте исследований австрийской истории в Вене и других европейских архивных центрах. Охарактеризовано особенности преподавания источниковедения, палеографии, дипломатики, сфрагистики и других исторических дисциплин в украинской университетской традиции, в частности, в Киевском и Львовском университетах.

Ключевые слова: специальные исторические дисциплины, палеография, дипломатика, архивное образование, архивоведение, европейские традиции.

Елена Пастушенко

**ИСТОРИЧЕСКИЕ КНИЖНЫЕ КОЛЛЕКЦИИ
КАК ОБЪЕКТ ДИССЕРТАЦИОННЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
ПО КНИГОВЕДЕНИЮ В УКРАИНЕ (1999–2012)**

В статье рассматриваются направления и содержание книговедческих диссертаций, посвященных исследованию истории книжных коллекций в библиотеках Украины. Внимание уделено методам исследования и вопросам научной реконструкции состава коллекций как явления книжной культуры и историко-культурного источника.

Ключевые слова: украинское книговедение, книжные коллекции Украины, диссертационные исследования в области книговедения, библиотечные коллекции Украины.

Юрий Перга

**СТАНОВЛЕНИЕ АНТОНА ВАСИНЧУКА
КАК ПОЛИТИЧЕСКОГО ЛИДЕРА УКРАИНЦЕВ ХОЛМЩИНЫ**

В статье рассматривается становление Антона Васинчука как лидера украинского населения Холмщины периода Второй Речи Посполитой. Автор освещает первые годы жизни и учебы в Киевском политехническом институте, где и началась политическая карьера А. Васинчука. Показано его деятельность в период Украинской революции и в аппарате правительства УНР, а также на территории Холмщины в первые годы после вхождения территорий в состав Польши.

Ключевые слова: Антон Васинчук, Холмщина, биография, Польша, УНР.

Владимир Попик

ИСТОЧНИКИ ДЛЯ БИОГРАФИСТИКИ, СЕМЕЙНОЙ ИСТОРИИ И ГЕНЕАЛОГИИ В ГЛОБАЛЬНЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СЕТЯХ

В статье исследованы разнообразные виды источников для биографистики, семейной истории и генеалогии, представленные в мировом и отечественном электронном информационном пространстве. Особое внимание уделено информационным базам, основанным на динамических платформах, в частности «открытым архивам», системам поиска генеалогической информации. Проанализированы их информационная ценность, достоверность, целесообразность и особенности использования.

Ключевые слова: исторические источники, биографическая информация, электронные ресурсы по биографистике, семейной истории и генеалогии, базы данных, «открытые архивы», сеть Интернет.

Елена Походящая

ПОРТРЕТ АНАСТАСИИ СТЕПАНОВНЫ ПОЛУБОТОК: К ИКОНОГРАФИИ ЖЕНСКИХ ОБРАЗОВ КАЗАЦКОЙ СТАРШИНЫ

Статья посвящена иконографии представительницы украинского казачьего рода — Анастасии Степановны Полуботок, рожденной Леонтович. Автор рассматривает портрет и его историю в контексте реконструкции биографии портретируемой.

Ключевые слова: портрет, иконография, просопография, женский образ, казацкая старшина, музей.

Виктория Прозорова

АРХИВОЛОГИЯ КАК НОВЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОБЕЛЫ В ФОНДАХ

Статья содержит результаты исследования автором проблемы возникновения лакун в архивных фондах и предложения для обеспечения полноты документирования процессов во время чрезвычайных ситуаций.

Ключевые слова: архивология, лакуны в документировании, пробелы в фондах, документальная память.

Юрий Савчук

ВЕКСИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ЭСКИЗ: ЗНАМЕННАЯ ТРАДИЦИЯ ПОЛТАВСКОГО И МИРГОРОДСКОГО ПОЛКОВ В СЕРЕДИНЕ XVIII в.

В статье исследуются формирование и развитие знаменной традиции Полтавского и Миргородского реестровых полков Гетманата середины XVIII в. Освещается связь ротации знамен указанных полков с реформой казацких знамен, осуществленной гетманом Кириллом Разумовским. Данное исследование является завершающей публикацией серии научных статей, посвященных генезису и реформированию знаменной традиции Вооруженных сил Гетманата второй половины XVIII ст.

Ключевые слова: Гетманат, реформа, знамя.

Ирина Синельник

**КОЛЛЕКЦИЯ ФОТОГРАФИЙ ЧЕРНИГОВСКОГО ИСТОРИЧЕСКОГО
МУЗЕЯ ИМЕНИ В.В. ТАРНОВСКОГО
КАК ИСТОЧНИК ИСТОРИИ КРАЯ**

В статье автор рассматривает коллекцию фотографий Черниговского исторического музея имени В.В. Тарновского, сформированную на протяжении XX века. Определяет важность и особенности использования фото как исторического источника во время исследования социально-политических, экономических и культурных событий.

Ключевые слова: фотография, фотодокумент, коллекция, источник, Черниговский исторический музей имени В.В. Тарновского.

Валерий Томазов

**ПРЕДСТАВИТЕЛИ ОДЕССКОГО КУПЕЧЕСТВА ХИОССКОГО
ПРОИСХОЖДЕНИЯ НА РОССИЙСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЕ:
СТРАТЕГИЯ МАНЕВРИРОВАНИЯ (НА ПРИМЕРЕ КЛАНА
МАВРОГОРДАТО-РОДОКАНАКИ-СЕВАСТОПУЛО)**

В статье на значительной источниковой базе прослеживается динамика социальных ориентиров представителей одесского купечества хиосского происхождения. Во второй половине XIX в. вследствие значительных изменений в рыночной конъюнктуре средиземноморская торговля пшеницей перестала давать сверхприбыли, основная часть компаний была ликвидирована. Поэтому хиосские купцы, которые в течение более полстолетия контролировали экспортно-импортные операции в Одессе и других портах Черноморско-Азовского региона, вынуждены были либо выехать за границу, либо интегрироваться в окружающее общество, стремясь занять как можно более привилегированное положение. Представители родов Маврогордато, Родоканаки, Севастопуло получали государственные должности, ордена, чины, добивались дворянства и потомственного почетного гражданства.

Ключевые слова: Хиос, Одесса, Маврогордато, Родоканаки, Севастопуло, купечество, дворянство, торговые дома.

Наталья Томазова

АКТРИСА МИРА ЛИВШИЦ: СТРАНИЦЫ БИОГРАФИИ

В статье на базе архивных источников реконструируется трагическая судьба актрисы Миры Лившиц, которая в 1920–1930-х гг. выступала в труппах еврейских (в том числе Харьковского и Киевского государственных) и Первого государственного польского театров и была осуждена репрессивными органами СССР как участница Польской военной организации.

Ключевые слова: Мира Лившиц, Первый государственный польский театр, еврейский театр, Польская военная организация.

Алена Торопцева

УКРАИНСКИЙ ВОПРОС В ЕВРОПЕЙСКИХ МЕМУАРАХ ВРЕМЕН ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

Главной темой исследования является вопрос государственной определенности Украины во время Первой мировой войны в мемуарных сочинениях иностранных авторов. Рассмотрены разные точки зрения относительно украинского вопроса (политическая, экономическая, культурная сферы жизни украинского общества и т. д.). Проанализированы взгляды иностранных авторов по поводу значения и роли Украины на европейской арене в период Первой мировой войны.

Ключевые слова: иностранная мемуаристка, Первая мировая война, украинский вопрос, украинское государство.

*Александр Удод
Михаил Юрий*

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОНИМАНИЯ ИСТОРИИ И КУЛЬТУРЫ

В статье идет речь о формационном и цивилизационном подходе к пониманию истории. Дается философский анализ феномена культуры.

Ключевые слова: формация, цивилизация, концепция, прогресс, культура.

Анастасия Халмурадова

А.Г. ХАЛМУРАДОВ:

ИСТОЧНИКИ ДЛЯ РЕКОНСТРУКЦИИ БИОГРАФИИ УЧЕНОГО

Анализируется источниковая база для реконструкции биографии известного украинского и узбекского биохимика и организатора науки А.Г. Халмурадова. Определяется информационный потенциал источников, которые можно поделить на две группы — официальные и частные.

Ключевые слова: А.Г. Халмурадов, витамины, биохимия, источник, Институт биохимии им. А.В. Палладина НАН Украины.

*Манучегр Моштаг Хорасани
Денис Тоичкин*

ТАБЕР И ТАБЕРЗИН: ПЕРСИДСКИЕ БОЕВЫЕ ТОПОРЫ В МУЗЕЯХ УКРАИНЫ И ИРАНА

Авторы предлагают рассмотреть традиционные персидские боевые топоры, хранящиеся в музейных и частных собраниях Украины и Ирана. В период Казачины на территории Украины были широко распространены топоры персидского происхождения. Многие образцы этого оружия, хранящиеся в украинских музейных учреждениях, до сих пор остаются не атрибутированными должным образом. Одним из первых шагов на пути исследования этого оружия является детальный анализ его типов и истории развития.

Ключевые слова: табер, таберзин, боевой топор, персидский топор, казачье оружие.

Ирина Хромова

**К ПРОБЛЕМЕ МЕСТНОЙ ЧЕКАНКИ НА УКРАИНСКИХ
ЗЕМЛЯХ ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XIV в.**

В статье анализируются выпуски киевских денариев Владимира Ольгердовича, представлена информация о новых находках.

Ключевые слова: нумизматика, монета, денарий, Владимир Ольгердович, Киев, XIV в., новые находки.

ANNOTATIONS

Oleksii Bakalets

THE IVCHA TREASURE OF 1976 OF EUROPEAN SILVER COINS OF THE END OF THE 14TH — THE FIRST THIRD OF THE 16TH CENTURIES FROM THE FUNDS OF VINNYTSIA REGIONAL MUSEUM OF LOCAL HISTORY

The identification and the detailed analysis of coins treasures of one or another period has an invaluable significance for studying money and their circulation in a certain region. The author of the article, investigating the circulation of money on the terrain of Podillia in the second half of the 14th–16th centuries, dwells on the analysis of one of the biggest treasure complexes of European silver coins of the end of the 14th — the first third of the 16th centuries from the village Ivcha of Litynskiï district of Vinnytsia region.

Keywords: Praga grish, Galician groshyk, grish, pivgrish, solid, dinar, the circulation of money, Poland, Grand Lithuanian Duchy, Prussia, Holy Roman Empire.

Taras Barabash

THE INFLUENCE OF POLITICAL PROCESSES ON THE DEVELOPMENT OF LATIN WRITING IN EUROPE AND UKRAINE IN THE 16TH–17TH CENTURIES

The peculiarities of interaction of various political events, phenomenon and processes with the development of Latin writing in the 16th–17th centuries in Europe and on the territory of Ukraine (at that time part of Polish Kingdom, later Rzecz Pospolita) are researched in the article. The changes in types and sorts of writings on the mentioned territories being influenced by political circumstances have been demonstrated. Such political events as Italian-French War, Reformation, Counter-reformation, Lublin Union and other have been analyzed.

Keywords: humanistic script, political circumstances, Lublin Union territory of Ukraine, Reformation, Counterreformation.

Yaroslav Borshchuk

THE SOURCE BASE TO STUDY THE VOLHYNIA TRAGEDY HISTORY: SOME FEATURES

The article deals with a short analysis and a trial to generalize the available funds of the history of Polish-Ukrainian relations in Volhynia in 1942–1944 which are kept in the State archives of Ukraine. The achievements of Ukrainian historians about the entire OUN and UIA history source complex classification are also considered.

Keywords: Volhynia tragedy, archival sources, State archives of Ukraine, source classification.

Maryna Budzar

MANORIAL ESTATE OF THE PRYLUKY REGION OF HISTORICAL AND CULTURAL SITUATION OF THE 1920s: THE FATE OF THE GALAGANS FAMILY ESTATE IN THE VILLAGE SOCYRYNTSI

The article deals with the problem of existence of the Galagans family estate in the historical situation of the 1920s. The author analyzes the process of destruction of a single economic, architectural, cultural complex of the estate. This process is presented in comparison with the changes that have occurred in other privately owned estates of the Priluki region in the same period.

Keywords: Manorial estate, the Galagans family estate in the village Socyryntsi, estate complex, historical and cultural situation of the 1920s.

Larysa Buriak

RECONSTRUCTION OF FEMALE IMAGES IN THE CONTEXT OF THE CULTURAL AND NATIONAL TRANSFORMATIONS OF THE MNEMONIC SPACE

The article investigates main features of Ukrainian narrative practices in their construction of female images as an integral part of the collective memory in the context of cultural and national transformation. The variability of the image interpretations due to the laws of the historical development, as well as the priority of social ideals is justified. The comparative analysis of gender differences in the representations of images of women, which have been represented as symbols of Ukrainian identity in the mnemonic paradigm of first decades of the 20th century, was carried out.

Keywords: Ukrainian historiography, mnemonic space, images of women, cultural and national revival.

Nelia Herasymenko

THE STATE OF STUDYING OF KYIVAN RUS METROLOGY

In the article the works of researchers of Kyivan Rus metrology have been analyzed. The main courses and the methodology of its investigations, the nomenclature of Rus measures and the correlation of some of them with the metric measures have been determined. Unexplored questions, that hereafter shall become the subject of the special studying of scientists, have been indicated.

Keywords: historical metrology, Rus measures, Kyivan Rus.

Anatolii Dzagalov

THE SIEGE OF GUNIB AND THE CAPTURE OF SHAMILE IN THE MEMORIES BY D.I. SVIATOPOLK-MIRSKII

A short review and analysis of materials of the D.I. Sviatopolk-Mirskii fund, stored in the Kyiv Central State Historical Archives of Ukraine, are given in the article. The investigation allows tracing historical processes, to supplement and disclose events of North Caucasus in 1859.

Keywords: D.I. Sviatopolk-Mirskii, A.I. Bariatinskii, Shamil, Chechnia, Dagestan, revolt.

Ivan Dzyra

**UKRAINIAN CHRONICALS OF THE 15TH–18TH CENTURIES
IN A NATIVE SCIENTIFIC LITERATURE OF THE 1830s–1860s**

The article reviews the publications of the 1830s–1860s, dedicated to Ukrainian chronicles of the 15th–18th centuries. The author analyses creative works of Ukrainian scientists and their achievements in the field of native study of chronicles.

Keywords: chronicle, chronicle science, historiography.

Yaroslav Kalakura

**AN INTEGRATION FUNCTION
OF THE SPECIAL HISTORICAL DISCIPLINES**

The integration characteristic and function of the special historical disciplines in the frameworks of system of the historical science and also at the boundary degree has been ascertained on the base of the analysis of the role and place of the special historical disciplines in the structure of the humanitarian knowledge by means of extensive attraction of the sources of adjacent sciences and the using of the interdisciplinary methods for its investigation and interpretation.

Keywords: special historical disciplines, integration function, sources, methods.

Viktor Karpov

**THE PROBLEMS OF THE FORMATION OF UKRAINIAN
UNIFORMISTICS AT THE MODERN STAGE**

The article discusses the formation of Ukrainian uniformistics at the present stage. Characterized by the formation of Ukrainian military uniforms, historiography of the problem is analyzed. It is argued that the process of creating a new national military insignia time had been depending on the different socio-political circumstances of the state and the level of scientific software development.

Keywords: uniformistics, army, military uniforms.

Nataliia Kashevarova

**DOCUMENTS OF THE SPECIAL COMMAND FORCE
OF REICHSLEITER ALFRED ROSENBERG AS A SOURCE
OF HISTORY OF THE DAILY LIFE UNDER
THE OCCUPATION DURING THE WORLD WAR II**

The article characterizes documents of The Special Command Force of Reichsleiter Alfred Rosenberg (known as the «Einsatzstab Reichsleiter Rosenberg» (ERR) (reports, records, photographs, and correspondence) that contain information not only about the activities of different cultural, scientific and educational institutions of the occupied territories of the Soviet Union, but also pictures of daily life under the occupation, for example, the condition of cities, mode of life of the

local population, its moral and psychological state of mind, the impact of war on the life and ethical values of individuals, etc. The article analyzes the value of the documents as resources mainly created by the employees of the ERR, and not by the military personnel. That is largely reflected in the content and nature of individual documents of the ERR. A special place is the highlighting of the personal factor directly related to the authors of the documents: a common culture, education, and professional affiliation, ideological component of their world.

Keywords: document, historical source, The Special Command Force of Reichsleiter Alfred Rosenberg («Einsatzstab Reichsleiter Rosenberg»), World War II, occupation, daily life under the occupation.

Anastasiia Khalmuradova

**A.H. KHALMURADOV: THE SOURCES FOR
THE RECONSTRUCTION OF THE BIOGRAPHY OF THE SCIENTIST**

In this publication has been analyzed the source base for the reconstruction of the biography of the famous Ukrainian and Uzbek biochemist and organizer of science A.H. Khalmuradov. Has been determined the informative potential sources, which are divided into two groups – official and private.

Keywords: A.H. Khalmuradov, vitamins, biochemistry, source, A.V. Palladin Institute of Biochemistry of NAS Ukraine.

*Manoucher Moshtagh Khorasani
Denys Toichkin*

**TABAR AND TABARZIN: PERSIAN BATTLE AXES
FROM MUSEUMS OF UKRAINE AND PERSIA**

Authors analyze traditional battle axes stored in museums and private collections of Ukraine and Iran. In Cossack period on the territory of Ukraine were widespread the axes of Persian origin. Many samples stored in Ukrainian museums are still not properly attributed. One of the first steps in the study of this weapon is a detailed analysis of its type and develops.

Keyword: Tabar, Tabarzin, battle axe, Persian axe, Cossack arms.

Iryna Khromova
**FOLLOWING THE PROBLEM OF LOCAL COINAGE IN UKRAINIAN LANDS AT
THE SECOND HALF OF THE 14th CENTURY**

This article analyzes the monetary emissions of Kyiv principality during the rule of Volodymyr Olherdovych. Also, submitted information on new findings.

Keywords: numismatics, coin, denarius, Volodymyr Olherdovych, Kyiv, the 14th century, new findings.

Andrii Kryskov

**THE SOURCES FOR STUDY OF LAND TENURE AND LAND USING
IN THE PROVINCES OF RIGHT BANK UKRAINE
OF THE LATE 18TH — EARLY 20TH CENTURIES**

In the article the informational potential of the unpublished sources of the Central State Historical Archive of Ukraine and the state archives of Vinnytsia, Zhytomyr, Kyiv, Ternopil, Cherkasy and Khmelnytskyi regions, as well as published sources in the context studying of land tenure and land use in the provinces of Right Bank Ukraine of the late 18th — early 20th centuries are disclosed.

Keywords: archive, source, fund, land tenure, land use, Right Bank Ukraine.

Iryna Kuzmina

**A PERSONAL FUND OF FEDIR SCHEINHEIL
IN THE STATE ARCHIVES OF RIVNE REGION
AS A HISTORICAL SOURCE**

The article deals with the baron Fedir Schteinheil's personal fund in the State Archives of Rivne region. A major attention paid to documents that shed light to the management of Schteinheil's country estate in Horodok village. The author studied the documents that shed light on the activity of St. Borys hospital established by baron as well as his role in the foundation of classical school for girls in Rivne.

Keywords: personal fund, Rudolf Schteinheil, Fedir Schteinheil, to the management of country estate, Horodok village, St. Borys hospital, Fedir Rikhter.

Anatolii Myronchuk

**THE LEGISLATIVE COMMISSION OF 1767–1768
IN THE LETTERS OF G. SACKE TO A.V. FLOROVSKYI
(FROM THE COLLECTION OF THE ARCHIVES OF RAS)**

In this article the letters of G. Sacke to A.V. Florovskiy from the collection of the Archives of the Russian Academy of Sciences which provide new information from the history of the Legislative Commission of 1767–1768 are introduced to the historiographical context.

Keywords: The Legislative Commission of 1767–1768, G. Sacke, A.V. Florovskiy, Archives of RAS, scientific contributions, epistolary heritage.

Nadiia Myronets

**VOLODYMYR VYNNYCHENKO AND MYCOLA GLUSHCHENKO: TO THE
HISTORY OF INTERRELATION (BY DIARIES AND LETTERS)**

In the article the author, basing oneself on the memoir and epistolary heritage, reproduces the course of rather long and complicated relationship between a famous Ukrainian artist and political figure V.K. Vynnychenko and a famous Soviet painter and intelligence agent M.P. Glushchenko.

Keywords: Volodymyr Vynnychenko, Mykola Glushchenko, Marusia (Marusyna) Bronshtein, Rozaliia Vynnychenko, painter.

Mykola Nikolaiev

ABOUT THE SOCIAL AND POLITICAL OLBIA HISTORY OF 380–340 BC

Prosopographical and historical analysis of the magical list SEG 50:702,IV is based on the catalogue of eponyms IosPE. I². 201 (the error of synchronization is +2 / – 4 years). The list SEG 50:702,IV contains the names of the highest elite of Olbia of the middle of 4th century BC. Mostly the children of the fighters against tyrannical clan are meant (about 380 BC). For instance, the list SEG 50:702,IV is the damnation to sons of fighters against the tyrant (from families the Dionysios, the Leokratids-Euresibiads-Leoprepids, the Pantakls-Kleombrots, the Nikerats, the Protogens-Girosos-Girodors, the Aristokritids-Sokratids, the Bataks). The damnation was sent by a part of the tyrannical clan (from the Aristokratids), who returned to Olbia about 350–344 BC. Probably, the inscription reflects the latent political struggle in Olbia in the middle of 4th century BC. The information potential of the magical inscriptions and of the lapidary Olbian inscriptions obviously coincides.

Keywords: Olbia, prosopography, social and political history, inscriptions.

Svitlana Orlyk

STAMP MONEY AND TREASURY NOTES IN MONEY CIRCULATION IN UKRAINE DURING THE WORLD WAR I

The article is devoted to the problems of money circulation in Ukraine during the World War I. We examine the problems in the matter of money circulation within the period under study. The problems were caused due to a sharp transition of the monetary system of the Russian Empire from gold monometallism to paper-credit system, leading to «an exchange crisis». The level of efficiency and effectiveness of some anti-crisis measures, taken by the imperial government has been analyzed. The article shows descriptions, emission amounts and methods of making hybrid funds: stamp money and treasury notes. The problem of stamp money fraud is discussed. The socio-economic impact of monetary innovations for the population of Dnieper Ukraine has been investigated.

Keywords: Ukraine, World War I, money, stamp money, treasury notes, Department of Treasury, National bank.

Maryna Paliienko

SPECIAL HISTORICAL DISCIPLINES IN THE SYSTEM OF HISTORIANS AND ARCHIVISTS' TRAINING: EUROPEAN TRADITIONS AND NATIONAL EXPERIENCE

In the article it is analyzed a role of the special historical disciplines in the professional training of archivists in École nationale des chartes in Paris, Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica, Archivschule Marburg, Insti-

tut für Österreichische Geschichtsforschung and other European archival centres. It is also characterised the peculiarities of teaching the source study, palaeography, diplomatics, sphragistics and other historical disciplines in the Ukrainian university tradition, particularly in Kyiv and Lviv universities.

Keywords: special historical disciplines, paleography, diplomatics, archival training, Archival Science, European traditions.

Olena Pastushenko

**HISTORICAL BOOK COLLECTION AS AN OBJECT
OF BIBLIOLOGICAL DISSERTATION RESEARCH
IN UKRAINE (1999–2012)**

We consider the directions and content of bibliological dissertations devoted to the study of the history of book collections of libraries of Ukraine, existing in the field of Social Communications Sciences. Attention is paid to research methods and issues of scientific reconstruction of collections compositions and as a phenomenon of literary culture and source in book history culture.

Keywords: Ukrainian bibliography, book collections of Ukraine, theses in the field of book science, library collections in Ukraine.

Yurii Perga

**A PATH OF ANTON VASYNCZUK OF BECOMING A POLITICAL LEADER OF
UKRAINIANS OF Kholm REGION**

Article describes the way of Anton Vasynczuk of becoming a leader of Ukrainian population of Kholm region in the period of the Second Polish Republic. The author covers the early years of living and studying at the Kyiv Polytechnic Institute where A. Vasynczuk began his political activity. Article shows his activities during the period of Ukrainian revolution and work at the Government Office of the UPR. Political activity of A. Vasynczuk on the territory of Kholm region during first years after its entry to the restored Poland has been illustrated.

Keywords: Anton Vasynczuk, Kholm region, biography, Poland, UPR.

Olena Pokhodiashcha

**THE PORTRAIT OF ANASTASIIA POLUBOTOK:
TO THE ICONOGRAPHY OF THE FEMALE IMAGES
OF THE COSSACK STARSHYNA**

The article is devoted iconography representative Ukrainian Cossack family – Anastasiia Polubotok, born Leontovych. The author examines the portrait in the context of prosopography research including as literary, archive and illustrative sources.

Keywords: portrait, iconography, prosopography, female image, Cossack, museum.

Volodymyr Popyk

THE SOURCES FOR BIOGRAPHICAL STUDIES, FAMILY HISTORY AND GENEALOGY IN GLOBAL INFORMATION NETWORKS

The various types of sources of biographical studies, family history and genealogy presented in global and domestic electronic information space have been investigated in the article. Particular attention is paid to information bases, built on dynamic platforms, including «open archives», search engines of genealogy information. Its information value, reliability, appropriateness and features of use are analysed.

Keywords: historical sources, biographical information, electronic biographical resources, databases of family history and genealogy, «open archives», Internet.

Viktoria Prozorova

THE ARCHIVELOGY AS A NEW VIEW AT THE GAPS IN THE FUNDS

The article contains the results of the author's investigation of the formation problem of the gaps in the archive funds and the proposals concerning the ensuring of the fullness of the processes documentation during the emergency situation.

Keywords: archive science, gaps in the documentation, gaps in the funds, documental memory.

Yurii Savchuk

BILL SKETCH: FLAG TRADITION OF POLTAVA AND MYRGOROD REGIMENTS IN THE MIDDLE OF THE 18TH CENTURY

The article examines the formation and development of flag tradition of Poltava and Myrgorod regiments Hetmanate in the middle of the 18th century. It highlights the connection rotation banners of these regiments with the reform of Cossack banners, carried hetman Kyrylo Rozumovskyi. This study is the final publication of a series of scientific articles dealing with the genesis and reform of the armed forces flag tradition Hetmanate in the second half of the 18th century.

Keywords: Hetmanate, reform, flag, banner.

Iryna Synelnyk

COLLECTION OF PICTURES OF CHERNIHIV V.V. TARNOVSKYI HISTORICAL MUSEUM AS A SOURCE FROM HISTORY OF REGION

In the article an author examines collection of pictures of Chernihiv V.V. Tarnovskyi Historical Museum, formed during 20th century. Analyses importance and features of the use of photo as historical source during research of socio-political, economic and cultural events.

Keywords: photography, photodocument, collection, source, Chernihiv V.V. Tarnovskyi Historical Museum.

Valerii Tomazov

**THE REPRESENTATIVES OF THE MERCHANTS OF ODESA
BY THE CHIOS ORIGIN AT RUSSIAN PUBLIC SERVICE:
THE STRATEGY OF MANOEUVRING (FOR EXAMPLE
OF THE MAVROGORDATOS–RODOKANAKIS-SEVASTOPULOS CLAN)**

In the article on the considerable source base the dynamics of the social reference points of the representatives of the merchants of Odesa by the Chios origin is examined. In the second half of the 19th century because of significant changes in the commercial conjuncture a Mediterranean trade of wheat stopped giving superprofits, a major part of companies was dissolved. Consequently, the merchants of Chios, that during the half century controlled the export-import operations in Odesa and other ports of Black Sea and Azov region, had to go abroad or be integrated in surrounding society, trying to occupy the most privileged position. The representatives of the Mavrogordatos, Rodokanakis, Sevastopulos filled the public capacities, got the orders and grades, solicited for the nobility and a hereditary freedom.

Keywords: Chios, Odesa, Mavrogordatos, Rodokanakis, Sevastopulos, the merchants, nobility, trade houses.

Nataliia Tomazova

ACTRESS MIRA LIVSHYTS: PAGES OF BIOGRAPHY

In the article on the base of archive sources it is reconstructed the tragic destiny of actress Mira Livshyts, that in the 1920s–1930s performed in troupes of Jewish (in particular, Kharkiv and Kyiv state) and The First State Polish theatres and was blamed by the repressive bodies of USSR as a participant of Polish military organization.

Keywords: Mira Livshyts, The First State Polish Theatre, Jewish theatre, Polish Military Organization.

Aliona Toroptseva

**UKRAINIAN QUESTION IN EUROPEAN MEMOIRS
DURING THE GREAT WAR**

A review of the foreign memoir science as a domain of historical source science has been presented. The main topic of the research is the question of the state definiteness of Ukraine during the First World War in memoir works of the foreign authors. The different points of view concerning the Ukrainian question (political, economical, cultural spheres of life of Ukrainian society) have been observed. The opinions of the foreign authors about the significance and the role of Ukraine at European scene during the First World War have been analyzed.

Keywords: foreign memoir science, the First World War, Ukrainian question, Ukrainian state.

*Oleksandr Udod
Mykhailo Yurii*

**METHODOLOGICAL ASPECTS
OF UNDERSTANDING OF HISTORY AND CULTURE**

The article deals with formational and civilizational approaches to understanding history. The author also gives the analysis of the phenomenon of culture.

Keywords: concept, culture, progress, formation, civilization.

*Iryna Voitsekhivska
Nataliia Kolomiets*

**CAVALRY LADIES OF PRINCESS OLGA'S ORDER:
MODELLING OF THE IMAGE OF A SUCCESSFUL UKRAINIAN**

The attempt of the reproduction of the collective picture of women that were awarded by three degrees of Princess Olga's Order has been realized on the base of source science methodology. An activity of awarded, their contribution in the construction of independent Ukraine has been described.

Keywords: cavalry lady, reward, Princess Olga's Order, public activity.

Zinaiida Zraziuk

**SEVEN MONEY HOARDS FROM THE MÜNZKABINETT'S COLLECTION
OF KYIV ST. VOLODYMYR UNIVERSITY**

The article discusses seven «forgotten» hoards of the first half of the 17th century from the collection of Kyiv St. Volodymyr University. Hoards are an important source for the study of economic and political life of the state, local and international trade.

Keywords: local and international trade, money circulation, hoard of coins.

Andrii Zubko

MONETARY AND WEIGHT SYSTEMS IN KYIVAN RUS

The article describes the weight systems of Kyivan Rus, determines weight standards of the main currencies and their correlation. Also the way that weight standards of other states effected the development of these weight systems is traced in the article.

Keywords: pound, pood, berkovets, grivna, zolotnik, litra, dram.